

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/247/2022
Identifikačné číslo spisu:	3519201708
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3519201708.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci osvojenia maloletého E. V., rod. R., narodeného XX. L. XXXX, bývajúceho v T., T. XXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Mesto nad Váhom, dieťa matky K. V., rod. R., bývajúcej v T., PC. XXX, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Lenka Maďarová, s.r.o., so sídlom v Žiline, Štrková 95/21, a otca M. F., bývajúceho vo U. F., O., X L. X. Z. a v M. C., M., U. M. XX/X, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou AK VAVRINČÍK s.r.o., so sídlom v Novom Meste nad Váhom, Hurbanova 752/1, o návrhu navrhovateľa R. V.L., bývajúceho v T., T. XXX, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Lenka Maďarová, s.r.o., so sídlom v Žiline, Štrková 95/21, na osvojenie maloletého, vedenej na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 6P/30/2019, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. júna 2022 sp. zn. 27CoP/36/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 16. marca 2022 č. k. 6P/30/2019-325 rozhodol, že maloletý sa s účinnosťou od právoplatnosti rozsudku stáva osvojencom navrhovateľa, R. V., nar. XX. S. XXXX (výrok I.), osvojenec bude mať priezvisko „V.Á.“ (výrok II.), osvojiteľ R. V., nar. XX. S. XXXX, r. č. XXXXXX/XXXX, občan Slovenskej republiky, syn otca R.W. V. a matky I. V., rod. R. sa zapíše v rodnom liste osvojenca v Knihe narodení Ministerstva vnútra Slovenskej republiky - osobitná matrika Bratislava, zväzok I., ročník XXXX, na strane XXX, pod poradovým číslom XXX na miesto biologického otca maloletého dieťaťa E. R. (výrok III.) a otcovi dieťaťa uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi a matke náhradu trov konania vo výške 1.449,78 eur k rukám právnej zástupkyne navrhovateľa a matky maloletého dieťaťa do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len „ZMPaS“), § 135, 143, § 144 ods. 1, 2, 3, 4, § 146 ods. 1, 2, § 147 ods. 1, 2, § 148 zákona č. 161/2015 Z. z Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), § 97

ods. 1, 2, § 98, § 99 ods. 1, 2, § 100 ods. 1, 2, 3, § 101 ods. 1, 4, § 102 ods. 1 písm. a/, b/, c/, d/ zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“). Po skutkovej stránke vychádzal zo zistení, že prvýkrát bolo ohľadne úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu rozhodnuté uznesením súdu prvej inštancie z 28. marca 2014 č. k. 5P/54/2014-12, ktorým bol maloletý zverený do dočasnej osobnej starostlivosti matky a otcovi bola uložená povinnosť prispievať na maloletého sumou 27,13 eur s účinnosťou od právoplatnosti uznesenia, t. j. od 30. mája 2014. Druhýkrát bolo súdom ohľadne práv a povinností rodičov k maloletému rozhodnuté rozsudkom z 15. apríla 2016 č. k. 9P/111/2014-160, ktorým bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky a otcovi bola uložená povinnosť prispievať na jeho výživu výživným mesačne sumou 50 eur, počnúc 13. marcom 2014. Tretíkrát bolo súdom rozhodované v rámci rozvodového konania, ktoré konanie bolo spojené s úpravou práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu rozsudkom z 30. januára 2017 v konaní pod sp. zn. 5P/126/2014, ktorým bolo manželstvo matky a otca rozvedené a v rámci úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu bol maloletý Adrián zverený na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky a otcovi bolo uložené prispievať výživným vo výške 50 eur mesačne. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 1. augusta 2017, v časti vyživovacej povinnosti otca k maloletému dieťaťu vo výške 50 eur 16. júla 2017. V predmetnom rozvode konaní bol vypočutý i otec dieťaťa.

1.2. Súd prvej inštancie sa v konaní predovšetkým zaoberal naplnením predpokladov podľa § 102 ods. 1 písm. a/ zákona o rodine teda, či sú vo veci splnené podmienky pre to, aby sa nevyžadoval súhlas otca s osvojením maloletého manželom matky. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania vyslovil názor, že súhlas otca maloletého dieťaťa s osvojením podľa § 102 ods. 1 písm. a/ nie je potrebný. Osvojenie maloletého dieťaťa navrhovateľom bolo podľa súdu prvej inštancie v jeho najlepšom záujme a návrhu vyhovel. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že vo výpovedi otca (ako aj v jeho písomnom vyjadrení) je viacero rozporov. Upozornil tiež na to, že otec sa nejednoznačne vyjadroval i k otázke, kde v súčasnosti žije. Otec sa s maloletým stretol naposledy v decembri 2013, keď mal maloletý dva roky, od roku 2013 sa so synom nekontaktoval. O stretávanie s maloletým a o kontakt s ním žiadal až v júli 2021 podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorá vec bola vedená na súde prvej inštancie pod sp. zn. 8P/38/2021. V predmetnom konaní bolo súdom prvej inštancie konštatované, že neodkladné opatrenie žiadal otec dieťaťa nariadiť po niekoľkých rokoch, čo o dieťa neprejavil žiaden záujem, keď s ním dieťa niekoľko rokov nemalo žiaden kontakt, nemalo s ním vybudovaný žiadny vzťah, a to nie z dôvodov na strane matky, či dieťaťa, ale z dôvodov na strane otca, ktorý bol Krajským súdom v Siegene, Nemecko, odsúdený na trest odňatia slobody na 10 rokov a 6 mesiacov za prečin porušovania zákona o omamných látkach, pričom len zo skutočností známych súdu, t.j. zo skutočností a čiastočných informácií, ktoré súdu boli poskytnuté Prezidiom policajného zboru, Úradom medzinárodnej policajnej spolupráce, Národnou ústredňou Sirene Bratislava, ktoré informácie boli k tomuto odstúpené Sirene Nemecko, má otec dieťaťa vo výpise z registra trestov vykonaný zápis: „porušenie zákona o omamných látkach, obchodovanie s drogami“. Podľa názoru súdu otec nemyslel na záujem dieťaťa, ktoré v čase podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia dlhodobo vyrastalo, nie zo svojej viny, bez biologického otca v harmonickom rodinnom prostredí. Maloletý navyše hovorí v slovenskom jazyku a tento otec nepozná a nevie ním hovoriť.

1.3. Z vykonaného dokazovania ďalej súdu prvej inštancie vyplynulo, že otec poznal adresu matky a maloletého dieťaťa a ani raz počas jeho výkonu trestu, hoci takúto možnosť mal, nevyvinul žiadne úsilie o to, aby sa niečo dozvedel o svojom dieťati. V tejto súvislosti súd poukázal na to, že záujem o dieťa nesmie byť iba formálny, ale musí byť podložený skutočne kladným vzťahom rodiča k dieťaťu, čo súdu prvej inštancie v predmetnej veci chýbalo. Napriek tomu, že vo výkone trestu v Nemecku bol k dispozícii sociálny pracovník, ktorého otec mohol osloviť a požiadať o pomoc v nadviazaní kontaktu s dieťaťom, keď je zrejmé, že otec adresu matky dieťaťa poznal. Otec ani túto možnosť nevyužil. Z výpovede otca vyplynulo, že keď bol vo výkone trestu „štyrikrát do mesiaca sa rozprával so svojou rodinou“, jeho rodina nie je „v nijakej sociálnej kríze“, majú „normálne množstvo finančných prostriedkov“. Podľa názoru súdu, keby mal otec o dieťa skutočný, a nie formálny záujem, keď vedel osloviť a požiadať o jeho zastupovanie pred súdom právneho zástupcu vo veci osvojenia i návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, mohol osloviť právneho zástupcu za účelom zabezpečenia informácií o maloletom, či už on sám alebo prostredníctvom jeho rodinných príslušníkov, s ktorými udržiaval kontakt. Ďalej súd prvej inštancie vyhodnotil, že otec vo vzťahu k dieťaťu neplnil ani vyživovaciu povinnosť a s poukazom na doterajší postoj otca k maloletému konštatoval, že otec si dlhodobo voči

maloletému neplnil žiadnu povinnosť voči dieťaťu, ktorú v Slovenskej republike ukladá zákon o rodine, prináleží dieťaťu podľa Dohovoru o právach dieťaťa, a tiež ani z hľadiska morálneho. V tejto súvislosti sa zaoberal i skutočnosťou, či otcovi dieťaťa nebránila závažná prekážka, pričom v tomto smere sa súd prvej inštancie stotožnil s názorom Krajského súdu v Trenčíne vysloveným v uznesení z 12. januára 2022 č. k. 6CoP/64/2021-136, kde krajský súd konštatoval, že skutočnosť, že otec sa s maloletým nestretával a nemá s ním vytvorený žiadny vzťah, nebola spôsobená objektívne (výkonom trestu), ako sa snaží navodiť otec, ale naopak zo subjektívnych dôvodov na strane otca, ktorý sa sám vlastnou trestnou činnosťou pripravil o riadny výkon svojich rodičovských práv a povinností a o rozvoj svojich vzťahov so synom, pričom ani občasná návšteva otca maloletým vo výkone trestu by zrejme nemohla viesť k riadnemu vzťahu rodič - dieťa a taktiež nie je v záujme maloletého dieťaťa, aby sa takýchto návštev zúčastňovalo vo výkone trestu a tiež za situácie, kedy ani v dôsledku jazykovej bariéry otcovi nerozumelo.

1.4. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že otec ani nevynaložil úsilie upraviť si svoje rodinné a sociálne pomery tak, aby mohol osobne vykonávať starostlivosť o maloleté dieťa. Maloletý E. súhlasil s tým, aby si ho navrhovateľ osvojil. Bolo preukázané, že navrhovateľ má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, má osobné predpoklady, tak zdravotné ako osobnostné aj morálne, aby sa mohol stať osvojiteľom. Spôsob jeho života zaručuje, že osvojenie je v záujme maloletého dieťaťa. Medzi ním a maloletým dieťaťom je primeraný vekový rozdiel. Zdravotný stav navrhovateľa ani maloletého dieťaťa sa neprieči účelom osvojenia. Matka súhlasila s osvojením. Je nesporné, že matka maloletého dieťaťa a navrhovateľ uzavreli manželstvo a v spoločnej domácnosti začali žiť v lete 2017. Z ich manželstva sa XX. L. XXXX narodila dcéra V. V.. Medzi maloletým dieťaťom a navrhovateľom je veľmi pekný vzťah, a to obojstranný. Z výpovede navrhovateľa na pojednávaní považoval súd prvej inštancie za nesporné, že k osvojeniu nepristupuje z iných dôvodov ako z dôvodov na strane maloletého dieťaťa, o ktorom uviedol, že ho má vo svojom srdci a vedomí. Maloletý má tiež veľmi dobré vzťahy s rodičmi navrhovateľa. Dokazovaním bolo preukázané, že navrhovateľ a matka maloletého dieťaťa spolu s maloletými E. a V. fungujú ako kompletná rodina s veľmi dobrými vzťahmi. Maloletý E. pri pohovore prejavil túžbu sa naplno začleniť do rodiny. Vníma, že sa volá inak ako ostatní v rodine. Súd prvej inštancie napokon skonštatoval, že nemal žiadne pochybnosti ani o správe kolízneho opatrovníka zo šetrenia pomerov. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ustanovení § 396 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v nadväznosti na ustanovenia § 55, § 57 a § 58 CMP a § 255 ods. 1 CSP tak, že otca zaviazal zaplatiť navrhovateľovi a matke maloletého dieťaťa náhradu trov konania, pretože to považoval za spravodlivé najmä s poukazom na odôvodnenie rozsudku ako i početné rozporuplné tvrdenia otca v priebehu celého konania, ktorých rozpor bol pre súd prvej inštancie preukázaný.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca rozsudkom z 28. júna 2022 sp. zn. 27CoP/36/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o veci samej (t. j. vo výrokoch I. až III.) a zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku IV. o náhrade trov konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými závermi, ako aj s právnym posúdením veci v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie a v plnom rozsahu na ne v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal (§ 387 ods. 2 CSP). V rozhodnutí bol súdom prvej inštancie správne skonštatovaný zistený sústavne neprejavovaný skutočný záujem otca o maloletého, pričom mu v tom nebránil, objektívne posudzované, žiadne vážne ospravedlniteľné dôvody. Otec sústavne neprejavoval o dieťa skutočný záujem, ako mu to ukladá § 102 ods. 1 písm. a/ zákona o rodine. Boli preto splnené podmienky pre osvojenie maloletého dieťaťa bez súhlasu otca. Podľa názoru odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie už v odôvodnení rozsudku náležitým spôsobom vysporiadal so všetkými dôvodmi podaného odvolania, ktoré otec prezentoval už počas konania pred súdom prvej inštancie. K námietke otca o neplatnosti manželstva matky s navrhovateľom odvolací súd odkázal na pripojený spis súdu prvej inštancie sp. zn. 5P/126/2014 vo veci rozvodu jeho manželstva s matkou a argumentoval, že otec nepredložil žiaden dôkaz a ani odvolací súd nezistil, že by bola procesne prípustným spôsobom napadnutá právoplatnosť rozsudku o rozvode manželstva otca s matkou. Súd je pri rozhodovaní v zmysle § 193 CSP viazaný rozhodnutím o osobnom stave, čo vylučuje, aby sa v akomkoľvek inom konaní vrátane konania o osvojení zaoberal otázkou rozvodu manželstva ako predbežnou. Odvolací súd

ako bezpredmetnú posúdil námietku otca o existencii prekážky pre konanie a rozhodnutie, a to vzhľadom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o odmietnutí dovolania otca v konaní o neodkladnom opatrení vo veci starostlivosti súdu o maloletého. Odvolací súd nesúhlasil ani s námietkou otca o arbitrárnosti rozsudku súdu prvej inštancie.

2.2. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu ďalej vyplýva, že súd prvej inštancie sa veľmi podrobne zaoberal otázkou, či je v posudzovanom prípade osvojenie maloletého viazané na súhlas otca, pričom po vykonaní rozsiahleho dokazovania dospel k záveru, že otec o maloletého neprejavoval sústavne skutočný, ale iba formálny záujem, a preto bolo možné jeho osvojenie aj bez súhlasu rodiča. V konaní sa zistilo, že otec adresu matky a dieťaťa poznal, preto odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie, nepovažoval výkon trestu odňatia slobody otcom za okolnosť, ktorá by mu, objektívne posudzovaná, t. j. bez zreteľa na vlastné subjektívne počínanie a snahu, znemožnila prejavovať sústavný ozajstný záujem o maloletého. K odvolacej námietke otca, že maloletý bude chcieť poznať svoj biologický pôvod, odvolací súd uviedol, že maloletý už v súčasnej dobe má vedomosť o tom, že navrhovateľ nie je jeho biologickým otcom a že biologickým otcom je niekto iný, no nemá o biologického otca a jeho poznanie záujem. Odvolací súd ďalej poukázal, že otec v odvolaní nekonkretizoval, ako konkrétne matka maloletého mala profitovať z jeho trestnej činnosti, ktorá ho napokon priviedla do výkonu trestu. V tejto súvislosti zdôraznil, že vyjadrenia otca nekorešpondujú so zistenými skutočnosťami. Pokiaľ otec v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie vytrhával jeho vyjadrenia z kontextu a dotváral skutkový stav, odvolací súd žiaden logický rozpor v úvahách súdu prvej inštancie nezistil. K záverom súdu prvej inštancie o rozpornosti vyjadrení otca k otázke, kde pracoval pred výkonom trestu, odvolací súd uviedol, že pokiaľ mal otec za to, že rozpor vznikol v dôsledku nesprávneho výkladu jeho odpovede súdom, mohol právne zastúpený otec túto nesprávnosť odstrániť priamo na pojednávaní napr. kladením dodatočných otázok jeho advokátom a doplnením tvrdení otca. Napokon uzavrel, že ani jednotlivá okolnosť prípadného nesprávneho hodnotenia (ne)rozpornosti odpovede otca na konkrétnu otázku (či pracoval pre firmu alebo nie), nebola rozhodujúcou okolnosťou pre rozhodnutie o osvojení.

2.3. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku ďalej uviedol, že súd prvej inštancie riadne odôvodnil aj otcom namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov. Navrhovaný dôkaz znalcom a ním zistené skutočnosti by nemali význam pre rozhodnutie vo veci osvojenia. Odvolací súd vychádzajúc zo svojej úradnej činnosti a skúseností z rozhodovania vo veciach týkajúcich sa maloletých detí, v ktorých je zisťovaný ich názor prostredníctvom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ako umožňuje CMP, rovnako nemal dôvod pochybovať o pravdivosti jeho obsahu a správnosti postupu kolízneho opatrovníka. Odvolací súd súhlasil s nesprávnosťou právneho posúdenia náhrady trov konania súdom prvej inštancie, pokiaľ na túto otázku aplikoval aj § 255 ods. 1 CSP upravujúci zásadu zodpovednosti za výsledok, ktorého použitie je v tomto druhu procesu, vzhľadom na osobitnú úpravu otázky trov konania v § 52 a nasl. CMP, vylúčené (§ 2 CMP). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu (vo výrokoch I. až III.) podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. a/ a f/ CSP. Dovolateľ vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. a/ CSP namietal, že v konaní nebolo dostatočne zistené, či súd mohol konať podľa práva Slovenskej republiky, alebo sa mal spravovať inými právnymi predpismi, resp. či bola daná právomoc súdu Slovenskej republiky prejednať vec.

3.1. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP otec namietal, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces z dôvodu, že rozhodol o osvojení maloletého i napriek tomu, že biologický otec nedal na toto osvojenie súhlas. Otec v dovolaní uviedol, že prejavoval o maloletého aktívny záujem, má záujem sa s maloletým stretávať a byť v jeho prítomnosti, v čom mu istý čas bránila objektívna prekážka, a to výkon trestu odňatia slobody. Rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, nepredvídateľné a porušujúce princíp právnej istoty. Otec z odôvodnenia nevie, prečo odvolací súd rozhodol tak, že potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Z napadnutého rozsudku nie je zrejmé, prečo je osvojenie v najlepšom záujme maloletého. Odvolací súd sa riadne nezaoberal námietkami otca. Otec upozorňoval, že nikdy nedal súhlas na zmenu občianstva maloletého, ani na to, aby s ním matka odišla na územie iného štátu. Bol toho názoru, že bolo preukázané, že má záujem o

stretávanie sa so synom, chce sa s ním stretávať a nechce ho stratiť. Skutočnosť, že bol vo výkone trestu odňatia slobody, bola objektívna skutočnosť, ktorá mu neumožňovala stretávanie s maloletým. Namietal, že v konaní preukázal, že jeho záujem o maloletého je skutočný a nie iba formálny. Snažil sa o stretnutie s maloletým a o kontakt s ním, no matka tomuto zabráňovala. Uviedol, aké kroky zrealizoval, no napriek tomu to súd nesprávne interpretuje. Aj trestaná osoba má právo na súkromný a rodinný život a na to, aby mohla vidieť svoje dieťa a byť s ním. K vyjadreniam maloletého poukázal na to, že maloletý je v názoroch vzhľadom na svoj nízky vek ovplyvnený matkou a jej vyjadreniami. Matka maloletému bráni v poznaní svojho biologického otca, pritom maloletý má právo poznať svojho biologického otca a má právo si o ňom sám, nezávisle od postoja matky, vytvoriť obraz a vzťah k nemu. Znalecké dokazovanie by mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie v tejto veci. Otec predložil mnoho dôkazov na podporu svojich tvrdení v konaní na prvej inštancii, no súd prvej inštancie sa s týmito dôkazmi otca nevysporiadal a odvolací súd tieto nezhodnotil. Odvolací súd neuviedol, prečo uveril tvrdeniam matky, ktoré nepreukázala, no naopak neuveril vyjadreniam otca, ktoré otec riadne preukázal. Napokon, podľa dovolateľa v posudzovanom prípade existovala prekážka pre konanie a rozhodnutie vo veci osvojenia maloletého. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho v dovolaní napadnutom rozsahu, aby súčasne v celom rozsahu zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie.

4. Kolízny opatrovník v písomnom vyjadrení k dovolaniu otca uviedol, že osvojenie maloletého je jednoznačne v záujme maloletého, ktorý svojho biologického otca nepozná a ako otca prijíma manžela matky. Sám prejavil záujem byť osvojený manželom matky, chce niešť jeho priezvisko, má k nemu vytvorený pekný citový vzťah. Maloletý pociťuje potrebu plnohodnotného a stabilného začlenenia do rodiny.

5. Navrhovateľ a matka v písomnom vyjadrení k dovolaniu otca (doručenom súdu prvej inštancie po lehote na vyjadrenie k dovolaniu otca - pozn. dovolacieho súdu) navrhli, aby dovolací súd dovolanie otca maloletého ako neprípustné odmietol, prípadne ako nedôvodné zamietol a priznal im voči otcovi náhradu trov konania v celom rozsahu.

6. Dovolanie podal biologický otec maloletého dieťaťa v konaní o osvojenie upravenom v Civilnom mimosporovom poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veciach osvojenia, prípustnosť dovolania bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie otca je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

8. V danom prípade dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia z § 420 písm. a/ a f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, alebo ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V prvom rade treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017, 9 Cdo 213/2021). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti, pričom takúto vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia

inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017, 9 Cdo 72/2020).

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán resp. účastníkov konania, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017, 9 Cdo 72/2020).

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017, 9 Cdo 72/2020).

13. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolací súd preto skúma opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti, pričom takúto vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

14. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP). Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu (k tomu pozri napr. aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 144/2021, sp. zn. 9 Cdo 140/2022).

15. Pokiaľ dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. a/ CSP, namietajúc že v konaní nebolo dostatočne zistené, či súd mohol konať podľa práva Slovenskej republiky, alebo sa mal spravovať inými právnymi predpismi, resp. či bola daná právomoc súdu Slovenskej republiky prejednať vec, dovolací súd uvádza, že otec mal možnosť tieto skutočnosti namietať už v odvolaní, napriek tomu ich prvýkrát uplatnil až v dovolaní.

16. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP), z čoho vyplýva, že nemôže ex offio preskúmať to, či predchádzajúce konanie trpí vadou zmätočnosti. Tým nie je dotknutá povinnosť súdu skúmať procesné podmienky v každom štádiu konania (§ 161 CSP), t. j. aj v rámci dovolacieho konania. V rámci dovolacieho konania ale najvyšší súd skúma len splnenie procesných podmienok dovolacieho konania. Inak povedané, dovolací súd môže skúmať len existenciu procesných podmienok v odvolacom konaní, nemôže sa zaoberať ex offio (vzhľadom na to, že dovolateľ nedostatok právomoci namietať prvýkrát až v dovolaní) tým, či boli splnené procesné podmienky v odvolacom konaní alebo v rámci konania na súde prvej inštancie (k tomu pozri aj Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.

H. Beck, 2016, s. 1420).

16.1. Reflektujúc námietku dovolateľa o nedostatku právomoci na konanie o osvojenie maloletého E., dovolací súd uvádza, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány (§ 3 CSP). Podľa § 1 CMP súdy prejednávajú a rozhodujú veci ustanovené v tomto zákone. Medzi takéto veci patrí aj rozhodovanie v konaní o osvojenie (§ 135 a nasl. CMP). V sporoch a právnych veciach s cudzím medzinárodným prvkom sa najskôr zisťuje, súd ktorého štátu môže vo veci konať (tzv. medzinárodná právomoc). Podľa zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len „ZMPaS“), rozhodovať vo veciach osvojenia patrí slovenskému súdu, ak je osvojiteľ slovenským občanom. Ak sú osvojitelia manželia, postačí, ak je slovenským občanom jeden z nich a ak má v Slovenskej republike bydlisko (§ 41 ods. 1 ZMPaS). Na osvojenie dieťaťa, ktoré je slovenským občanom a má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt, je príslušný len slovenský súd (§ 41a ods. 1 ZMPaS). Nakoľko vo veciach osvojenia s cudzím medzinárodným prvkom neexistuje žiadna špeciálna právna úprava, ktorá by mala prednosť pred ustanoveniami ZMPaS, dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade skutkový stav, tak ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), dáva spoľahlivý podklad pre záver, že právomoc súdov Slovenskej republiky - v danom prípade právomoc Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - na konanie o osvojenie maloletého je daná.

17. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V konaní bolo spoľahlivo ustálené, že navrhovateľ je štátnym občanom Slovenskej republiky (pozri bod 6. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Súdy nižšej inštancie na podklade vykonaného dokazovania konštatovali, že je nesporné, že otec dieťaťa a odchode maloletého z U. F. na Slovensko vedel a bol s ním uzrozumený (pozri bod 40. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s bodom 11. rozsudku odvolacieho súdu). V zmysle § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky, štátne občianstvo Slovenskej republiky narodením nadobúda dieťa, ktorého aspoň jeden z rodičov je štátnym občanom Slovenskej republiky (v danom prípade matka maloletého). V prejednávanej veci tak boli naplnené predpoklady pre založenie medzinárodnej právomoci Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 41 ods. 1; § 41 a ZMPaS).

18. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené vady konania v zmysle § 420 písm. a/ CSP nezistil, preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c/ CSP.

19. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzoval aj z § 420 písm. f/ CSP. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné). Poukazoval aj na vady v dokazovaní.

20. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

21. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany (resp. účastníka konania) nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených

procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu (resp. účastníka konania), právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti). Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

22. Dovolateľ tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a otec z neho nevie, prečo odvolací súd rozhodol tak, že potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ani to, prečo je osvojenie v najlepšom záujme maloletého, ako aj to, že odvolací súd sa riadne nezaoberal námietkami otca.

23. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

24. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu/účastníka mimosporového konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu/účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu/účastníka konania. Porušením uvedeného práva strany sporu/účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu/účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

25. Obsah spisu v ničom neodôvodňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v podstatných bodoch naň odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkmi konania (bližšie pozri rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03, či sp. zn. III. ÚS 60/04). Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Pokiaľ dovolateľ v tejto súvislosti namietal, že odvolací súd nemôže prebrať názor

sudcu súdu nižšieho stupňa, pretože tento nie je členom senátu na odvolacom súde, dovolací súd poukazuje, že skrátená forma odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu predpokladaná ust. § 387 ods. 2 CSP spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia aj z pohľadu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (porov. rozsudky ESĽP Garcia Ruiz v. Španielsko, Helle v. Fínsko).

26. Dovoláním napádaný rozsudok uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská účastníkov konania k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd podrobne zdôvodnil, prečo vyhovel návrhu navrhovateľa na osvojenie maloletého, prečo je osvojenie v najlepšom záujme maloletého, ako aj to, prečo boli splnené podmienky pre osvojenie maloletého bez súhlasu otca. Odvolací súd v bode 7. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že podľa jeho názoru súd prvej inštancie sa už v odôvodnení rozsudku náležitým spôsobom vysporiadal so všetkými dôvodmi podaného odvolania, ktoré dôvody odvolateľ prezentoval už počas konania pred súdom prvej inštancie. K obdobnému záveru dospel aj dovolací súd.

27. Dovolací súd nezistil ani opodstatnenosť tvrdenia dovolateľa o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel.

28. Odôvodnenie napadnutého rozsudku dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri rozhodovaní o návrhu na osvojenie maloletého E. manželom matky. Len samotná skutočnosť, že otec sa s názorom súdov nižšej inštancie nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

28.1. Odvolací súd sa v rozsudku vyjadril k námietke otca o neplatnosti manželstva navrhovateľa a matky maloletého (pozri bod 9. odôvodnenia), ako aj k okolnostiam odchodu matky z U. F. (pozri bod 11. odôvodnenia). Pokiaľ ide o tvrdenú prekážku konania, dovolací súd poukazuje na bod 10. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a dodáva, že v danom prípade bez ohľadu na to, či bola v konaní o neodkladnom opatrení vo veci starostlivosti súdu o maloletého podaná ústavná sťažnosť, nemôže byť daná ani jedna z tzv. negatívnych procesných podmienok (t.j. prekážka litispendencie či prekážka právoplatne rozhodnutej veci) z dôvodu, že nie je daná ani totožnosť predmetu konania, ani totožnosť účastníkov konania (§ 159 CSP, § 230 CSP).

28.2. Vo vzťahu k tvrdeniam otca o zmene štátneho občianstva maloletého bez súhlasu otca dovolací súd poukazuje, že v danom prípade maloletý ako syn štátnej občiansky Slovenskej republiky nadobudol štátne občianstvo Slovenskej republiky už narodením (§ 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky) a jeho narodenie sa na základe žiadosti v zmysle zákona o matrikách zapísalo do osobitnej matriky (§ 23 zákona o matrikách), o čom svedčí rodný list maloletého, ktorý je obsahom súdneho spisu (pozri. č. 1. 8 spisu) a ktorý je v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 154/1994 Z. z. o matrikách (ďalej len „zákon o matrikách“) verejnou listinou. Verejná listina potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak (§ 205 CSP). Matrika ako štátna evidencia o. i. eviduje štátnych občanov Slovenskej republiky, ktorí sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli v cudzine. Predmetom zápisu do nej sú tzv. matričné udalosti, ktoré nastali na území Slovenskej republiky a v cudzine, ak ide o štátneho občana Slovenskej republiky (§ 2 ods. 1 a 2 zákona o matrikách).

29. Vzhľadom k tej skutočnosti, že z obsahového hľadiska bolo jadrom dovolacej argumentácie otca vyjadrenie nespokojnosti s tým, akým spôsobom súdy nižšej inštancie vyhodnotili dôkazy vykonané v priebehu základného konania a ktoré skutkové tvrdenia vyplývajúce z tohto dokazovania považovali za relevantné vo vzťahu k prijatým právnym záverom, dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že

samotný nesúhlas dovolateľa s takmer každým skutkovým zistením ako i rozsiahla polemika s rozhodnutím súdov v základnom konaní alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (ako i súdu prvej inštancie) z každého možného aspektu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci formuláciami navodzujúcimi stav zlyhania súdov nižšej inštancie, nie len významovo ale ani v spojení s okolnosťami prejednávanej veci nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f/ CSP.

30. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva (najmä vo vzťahu k námietke dovolateľa, že odvolací súd rozhodol o osvojení maloletého i napriek tomu, že biologický otec nedal na toto osvojenie súhlas), že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmatečnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmatečnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

31. So zreteľom na obsah dovolania najvyšší súd zdôrazňuje, že v prejednávanej veci k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedošlo ani tým, že súdy oboch nižších inšancií nevykonali všetky navrhnuté dôkazy. Navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou účastníkov konania (§ 32 CMP), avšak len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná (porov. § 185 ods. 1 CSP). V prípade, že súd odmietne vykonať určitý navrhovaný dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykoná ďalšie navrhnuté dôkazy (§ 220 ods. 2 CSP). Zásah do práva na spravodlivý proces by v tejto súvislosti bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bola strana postavená do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

31.1. Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017 a nedospel k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

32. Pokiaľ dovolateľ odvolaciemu súdu vytýkal, že neuviedol, prečo nevykoná znalecké dokazovanie na posúdenie psychického stavu dieťaťa, matky i otca, ako ani výsluch kolízneho opatrovníka, dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie (bod. 48) v spojení s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu (bod 22. a 23.) a pripomína, že ak je účastníkom konania maloleté dieťa, súd môže jeho názor zisťovať, ak je s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť schopné samostatne ho vyjadriť, nielen jeho výsluchom na pojednávaní, ale aj prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí. Je vecou súdu, ktorý zo spôsobov na zistenie názoru maloletého dieťaťa v konaní zvolí (k tomu pozri aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo/193/2007 zverejnené ako judikát R 35/2008). Súd prvej inštancie zvolením formy zisťovania názoru maloletého postupoval v súlade s vyššie vyjadreným právnym názorom. Dovolací súd preto v spôsobe zisťovania názoru maloletého v posudzovanom prípade nevzhliadol žiadne vady predstavujúce porušenie práva otca na spravodlivý proces.

32.1. Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti (§ 38 ods. 2 veta prvá CMP). Zisťovanie názoru maloletého prostredníctvom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately síce znamená, že súd získava informácie sprostredkované, na základe interpretácie treťou osobou, možno však konštatovať, že nepriame zisťovanie názoru maloletého je v aplikačnej praxi preferovanejšou formou (k tomu pozri aj Smyčková, R., Števec, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 171 - 181). Treba súhlasiť, že v týchto prípadoch má zásadný význam kvalitatívna stránka oboznámenia súdu s informáciami získanými od dieťaťa, resp. týkajúcich sa dieťaťa, to však samo o sebe neznamená potrebu výsluchu kolízneho opatrovníka, a to najmä ak súd nemá pochybnosti o primeranosti a vhodnosti pohovoru kolízneho opatrovníka a názor maloletého je súdu zrejmý [napr. zo správy podanej kolíznym

opatrovníkom, ktorej obsah bol navyše oboznámený na pojednávaní tak, ako tomu bolo v prejednávanej veci (k tomu pozri zápisnica z pojednávania č. I. 305 a nasl. spisu)].

33. Pokiaľ ide o znalecké dokazovanie, ktorým by mal byť posúdený psychický stav maloletého, matky i otca, dovolací súd poukazuje, že v konaní o osvojenie sa skúma naplnenie hmotnoprávných podmienok osvojenia podľa zákona o rodine, ktorý v tejto súvislosti kladie dôraz najmä na požiadavky týkajúce sa osoby budúceho osvojiteľa. Medzi tieto patria osobné, najmä zdravotné, osobnostné a morálne predpoklady. Skúma sa tiež spôsob života budúceho osvojiteľa, prípadne spôsob života osôb, ktoré s osvojiteľom žijú v domácnosti, ako aj existencia primeraného vekového rozdielu medzi budúcim osvojiteľom a osvojencom a zdravotný stav osvojenca a osvojiteľa. V konaní o osvojenie súd nariaďuje vždy pojednávanie, na ktorom skúma naplnenie hmotnoprávných podmienok osvojenia podľa zákona o rodine. Za tým účelom je súd povinný účastníkov vypočuť, výnimočne môže upustiť od vypočutia osvojovaného dieťaťa, ak dieťa buď nie je schopné pochopiť význam osvojenia, alebo ak by bol výsluch v rozpore s jeho záujmom. V tomto prípade ho nepredvoláva ani na pojednávanie (§ 146 CMP). Bez verejného pojednania by súd nemohol poučiť účastníkov o účele, obsahu a dôsledkoch osvojenia tak, ako mu to prikazuje ust. § 104 zákona o rodine (a podobne aj ust. § 147 ods. 2 CMP) alebo oboznámiť osvojiteľa a zástupcu osvojenca (a aj ostatných účastníkov podľa CMP) s výsledkami vyšetrenia zdravotného stavu osvojenca a osvojiteľov. V tejto súvislosti dovolací súd odkazuje na zápisnicu z pojednávania (č. I. 305 a nasl. spisu), na ktorom bol vypočutý tak navrhovateľ, ako aj matka a biologický otec maloletého.

34. V kontexte prejednávanej veci obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by sa súd prvej inštancie a odvolací súd nezaoberali naplnením hmotnoprávných predpokladov osvojenia maloletého manželom matky, naopak z odôvodnenia ich rozsudkov jednoznačne vyplýva, podľa akého práva a prečo dospeli k záveru, že návrhu navrhovateľa na osvojenie maloletého je potrebné vyhovieť, ako aj prečo nepovažovali za potrebné nariadiť vo veci otcom navrhované znalecké dokazovanie, keď na podklade vykonaných dôkazov mali za spoľahlivo preukázané, že záujem otca o maloletého je iba formálny a skutočnosť, že otec sa s maloletým nestretával a nemá s ním vytvorený žiadny vzťah, nebola spôsobená objektívne, ale naopak zo subjektívnych dôvodov na strane otca.

35. Podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu zisteného súdmi v základnom konaní. Otázka, či súd správne zistil a vyhodnotil skutkové okolnosti a aký záver z nich vyvodil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (t.j. či boli splnené podmienky pre osvojenie maloletého dieťaťa bez súhlasu otca), predstavujú námietky voči skutkovým záverom súdu (konkrétne spôsobu vyhodnotenia dôkazov súdom), ktoré ale dovolací súd nie je oprávnený preskúmať. Dovolací súd na tomto mieste opätovne pripomína, že nie je súdom tretej inštancie, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nie je súdom skutkovým a nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery, pretože v dovolacom konaní nemá v zmysle § 442 CSP možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších inštancií, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania, pokiaľ nejde o hrubé a podstatné vady konania, ktoré však dovolací súd v prejednávanej veci nezistil. Skutkové závery súdov nižšej inštancie nevykazujú žiadne známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov či zrejmeho omylu.

36. Vzhľadom na uvedené dovolací súd nezistil ani vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, preto dovolanie otca ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

37. Nakoľko výrokom II. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý v spojení s rozsudkom dovolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 2. augusta 2022, bolo rozhodnuté, že maloletý bude mať priezvisko „V“, najvyšší súd maloletého označil tak, ako je uvedené v záhlaví tohto uznesenia.

38. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

39. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.